

PREOȚI GRECO-CATOLICI

Preotul **Tomuța Partenie** a fost închis între 1948 -1954 pentru refuzul de a trece la Ortodoxie.

Preotul **Parvai** era deținut la Baia Sprie în 1954.

Preotul **Dumitru Pascal** a fost arestat și condamnat la 12 ani de muncă silnică, zece ani de degradare civică și confiscarea averii personale în întregime, pentru "uneltire împotriva ordinii sociale".

A fost eliberat în 1964.

Preotul **Vasile Paul** a trecut prin închisorile comuniste. După eliberare a activat ca paroh la Sighet. A murit în 1994.

Preotul **Sever Paul**, paroh al comunei Moșișeni, județul Satu Mare, a rezistat la toate presiunile făcute pentru a-și părăsi credința, fapt pentru care a fost închis mulți ani în temnițele comuniste. Astăzi trăiește în Satu Mare.

Preotul **Remus Păcuraru** a fost arestat în 1950 și închis în lagărele comuniste.

Preotul **Eugen Păltineanu**, paroh într-o localitate din județul Mureș, a făcut opt ani de închisoare; i s-a confiscat și întreaga avere. După ieșirea din închisoare a trăit ca muncitor.

Părintele **Zenovie Păclisanu (†)**, istoric de mare prestigiu, patriot român, participant activ la Adunarea Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918, publicist cu reputație națională, a condus în 19,79 în calitate de consilier o delegație din partea României, cu misiune diplomatică la Vatican. Pentru contribuția sa la îmbunătățirea substanțială a relațiilor dintre Biserică și Stat, papa Pius al XI-lea l-a ridicat la rangul de prelat papal.

A fost membru principal în delegația României de la Paris, 1946 - 1947, fiind expert în probleme de istorie a Transilvaniei; Gh. Tătărașcu și Gheorghiu-Dej i-au cerut lui datele necesare în apărarea drepturilor noastre asupra Transilvaniei. După arestarea părintelui Tit Liviu Chinezu și a episcopului dr. Vasile Aftenie, a fost numit de Nunciatura Papală, vicar general mitropolitan al credincioșilor greco-catolici din Muntenia, Oltenia și Moldova.

A fost arestat de mai multe ori, torturat în chip bestial de Securitate, la Ministerul de Interne, Jilava, apoi judecat și condamnat pentru activitate clandestină religioasă greco-catolică. Înainte de ultima arestare, a săvârșit Sfânta Liturghie, mărturisindu-i apoi soției sale, Hortensia (născută Bucur), presimțirea că va fi ucis.

În timpul procesului desfășurat fără asistență, și-a retras toate mărturiile date și semnate sub presiune; a fost dus înapoi la Securitate unde l-au ucis în bătaie. A fost îngropat la Jilava.

După câțiva ani, doamna Hortensia, ajutată și de preotul ortodox din Jilava, i-au descoperit mormântul - l-au recunoscut după pantofii cu care a rămas încălțat și după dantură - și l-au reînhumat în Cimitirul Catholic Belu.

O parte din manuscrisele părintelui au fost încredințate de către doamna Hortensia unei persoane care le-a dus la Roma, unde au apărut în "Buna Vestire".

Fiul părintelui Zenovie Păclisanu, strălucit medic neuro-psihiatru, condamnat la moarte în contumacie, s-a refugiat în Philadelphia U.S.A., unde a și murit, iar fiica sa și-a urmat soțul în Franța. Doamna Hortensia s-a stins la București, recitând Rozarul.

Preotul **Aurel Pârjol**, absolvent al Academiei Teologice din Blaj, a fost arestat, judecat și condamnat la opt ani de închisoare pe care i-a executat în temnițele comuniste, pentru că a refuzat să semneze trecerea oficială la Biserica Ortodoxă.

Eliberat în 1964, a încercat să se angajeze, dar i s-a refuzat orice fel de serviciu în instituțiile de stat.

Având familie numeroasă, lipsit de mijloace de trai, a acceptat să fie numit preot ortodox în Poiana Horii, lângă Huedin, unde s-a mutat cu toată familia. A fost iubit de toți credincioșii.

După pensionare, în 1987, a revenit la Biserica Română Unită. Imediat după decembrie '89 a fost numit profesor de Muzică și Canto bisericesc la Institutul Teologic Universitar Român Unit din Cluj, până la moartea sa, la 15 mai 1994.

Preotul **Petru Pecican** s-a născut la Sâmbăteni, Arad, în 1921. A fost arestat în 1953 și condamnat pentru "uneltire împotriva ordinii sociale" la șase ani de temniță grea, trecând pe la Jilava, Gherla, Aiud, Periprava...

Preotul **Ioniță Pelle** din Oradea s-a născut la 9 mai 1895, în comuna Pomi județul Satu Mare, fiind fiul preotului Aurel Pelle și al Elisabetei născută Sabău. În Școala primară confesională unită îl are ca învățător pe Gheorghe Zaciuc - bunicul scriitorului Mircea Zaciuc. Urmează patru ani Gimnaziul lutheran german la Reghin. Își continuă apoi studiile la Liceul catolic din Satu Mare și la Liceul premonstratens¹ din Oradea, fiind găzduit în Seminarul tinerimii române unite din Oradea.

În 1913, și-a luat bacalaureatul la Oradea. A urmat un an Academia Teologică Latină Maghiară din Oradea, apoi a plecat la Facultatea Teologică din Budapesta, unde i-a avut colegi pe: Petru Fodor, Dumitru Neda, Coriolan Suciuc, Augustin Popa, Niculiță Țarină, Iosif Sângeorzan, Simion Hațiegan, Iosif Pop Bulboacă, Titus, Tiucu. Există aici o societate de lectură românească, având și o bibliotecă românească adusă de la Seminarul "Sf. Barbara" din Viena. Ședințele literare le țineau regulat. Împreună cu Ion Agârbiceanu, Al. Borza, Zenovie Pâclișanu, Nicolae Brânzeu și ceilalți, se întâlneau în grădina seminarului, la umbra unui stejar secular, botezat secret "București", și acolo discutau viitorul Neamului și al Bisericii.

Studentul Ioniță Pelle, *cantus magister* al Seminarului Central, a condus primul cor românesc în Budapesta, cu care a cântat și la prohodul episcopului dr. Vasile Hossumort de inimă, în seara de Anul Nou 1917, în casa doctorului Gh. Bilașcu, prohod săvârșit de episcopul dr. Valeriu Traian Frențiu.

În 1918, din cauza unei epidemii de gripă spaniolă, toți au fost trimiși acasă; era în ultimul an, pe care nu l-a putut termina.

Împreună cu alți tineri români, părintele Ioniță Pelle pleacă la Adunarea de la 1 Decembrie 1918 la Alba Iulia. Sosit acasă, a reorganizat garda națională și corul. Au sfințit steagul românesc la Pomi, după care au organizat mari serbări.

La 24 ianuarie 1919, au venit ungurii cu armata. Intelectualii au fugit la Baia Mare, după ce ungurii i-au ucis pe preotul Silaghi și pe Ioan Huneade din Bicău. Abia în aprilie 1919 a intrat armata română în Pomi, ajungând până în Satu Mare și Cărei. Când la Satu Mare s-a instalat administrația românească, primarul Augustin Ferenc, unchiul său, l-a luat secretar.

La cererea episcopului dr. Demetriu Radu, a părăsit Primăria, lăsând în locul său secretar pe dr. Virgil Băliban, protopopul de mai târziu al Clujului, iar el a plecat la Strasbourg să-și termine studiile teologice.

După o lună de călătorie prin București, Constanța - Istanbul, pe vapor, apoi Napoli și Roma, a ajuns la Strasbourg. În iunie 1921, termină Teologia și Institutul de Drept Canonic.

În anul următor și-a luat licența, apoi s-a înscris la doctorat, dar s-a întors acasă, neavând bursă, și a fost numit profesor de Limba franceză la Liceul "Regele Ferdinand I" din Turda. Aici a funcționat șase ani după care, în 1932, fu hirotonit preot și numit secretar episcopesc la Oradea, apoi paroh al stațiunii Stâna de Vale, unde a rămas până în 1948, când a fost arestat deoarece a refuzat să treacă la ortodocși.

A fost grav bătut la Securitatea din Oradea, apoi închis la Oradea și Cluj. Fiindcă a divulgat soției paznicului pădurii din Stâna de Vale că "partizanul" îngropat lângă casa lor este chiar soțul ei - pe care aceasta l-a dezgropat și l-a reînhumat creștinește, cu participarea neamurilor și a cunoscuților - a fost arestat din nou și condamnat la ani grei de închisoare. Abia în 1964 a fost eliberat.

După sosirea acasă, a avut domiciliu "ales" în Cluj, însă a oficiat Sfânta Liturghie în clandestinitate, a pregătit pentru preoție pe părintele Sebastian Făgăraș, călugăr în ordinul «Sfântul Vasile».

La moartea sa, în 1981, prohodul a fost oficiat de către părintele Liviu Truțașu, protopopul Zalăului. Predica a rostit-o părintele Florian Chișbora, vicar la Oradea.

Preotul **Petre Petruț** de la Mănăstirea Bixad a fost deținut politic.

Preotul **Ioan Victor Pica** a fost deținut politic la Baia Sprie.

Părintele **Emanoil Pioras**, preot și profesor de Religie la Liceul "Petru Maior" din Gherla, a fost închis trei ani pentru refuzul de a trece la ortodocși²

Părintele **Augustin Pop**, călugăr bazilitan, a fost închis mai mulți ani în temnițele comuniste.

¹ Al călugărilor premonstratensi.

² Potrivit mărturiei nepoatei sale, doamna Livia Mureșan din Cluj-Napoca.

Protopopul **Aurel Pop** a fost arestat și eliberat după opt luni, cu condiția să părăsească imediat localitatea Ocna Mureș³.

Părintele **Dumitru Pop** din Oradea a funcționat ca preot în comuna Cizer și filia Boianul Crasnei, din 1 martie 1941 până la 26 octombrie 1948, când a primit de la Primăria Cizer ordin scris că, de nu va trece la Ortodoxie, în 24 de ore trebuie să părăsească locuința parohială. În 28 octombrie 1948 a fost evacuat din casă, împreună cu întreaga familie: soția și cinci copii. A plecat la Oradea, la socrii săi, unde a fost tot timpul purtat la Securitate și interogat. Ca să-și întrețină familia, a lucrat ca zilier în agricultură, la încărcat și descărcat de vagoane, apoi la diferite întreprinderi, tot ca muncitor necalificat. După zece ani i s-a permis să se califice ca tehnician normator la *Drumuri Naționale* și *Centrofarm*, de unde s-a pensionat.

Preotul **Filip Pop** a fost judecat de Tribunalul Cluj la 17 aprilie 1950 și condamnat la cinci ani de închisoare.

Preotul **Grigore Pop**, născut în satul Valea Ungurașului, filie a Batinului, cu studii teologice universitare la Academia Teologică din Gherla, a fost parohul Batinului până în 1948 când a fost arestat de Securitatea din Dej și apoi închis mulți ani, pentru că a refuzat să treacă la cultul ortodox. Ieșit din închisoare, a devenit muncitor pe șantierele Dejului.

În plină clandestinitate, a primit sarcina de protopop greco-catolic al Dejului pe care și-a îndeplinit-o cu mult zel, deși riscurile erau mari.

Suferind de un complex de afecțiuni contractate în timpul detenției politice, părintele Pop Grigore moare în 1990 la Dej.

Preotul **Ioan Pop**, absolvent al Academiei Teologice Române Unite din Oradea, s-a căsătorit în 1946 cu doamna Maria Pop și în același an a fost numit preot în comuna Sititelnice, județul Bihor. La plecarea în parohie, Prea Sfințitul Suciuc a urât succes tinerei familii și le-a dorit curaj, tărie sufletească și demnitate, spunându-le că îi așteaptă vremuri foarte grele. Așa s-a și întâmplat.

În toamna anului 1948, preotul a fost ridicat de Securitate și dus la Salonta. Soția sa, învățătoare, a rămas în parohie cu un copil, dar a fost dată afară din serviciu. Preotul ortodox din comună, pe nume Tenț, a cerut de mai multe ori doamnei Pop să-și convingă soțul să semneze, pentru a fi eliberat, dar dânsa a refuzat de fiecare dată.

La sfârșitul lui noiembrie, preotul a fost eliberat, cu condiția ca în 24 de ore să părăsească parohia. Au plecat la părinții soției, în comuna Dindești, județul Satu Mare. După o iarnă plină de greutate, în care nimeni nu a vrut să-i angajeze, a venit primăvara, cu munca la câmp. Ar fi fost mulțumiți și așa dacă ar fi fost lăsați în pace, dar Securitatea a început din nou presiunile. Pe la sfârșitul verii anului 1949, preotul a fost ridicat din nou. Un camion încărcat cu soldați a intrat în cimitir și au așteptat acolo Ioan până când doi securiști înarmați l-au ridicat pe părintele Pop. La sfârșitul toamnei a fost eliberat. Au început din nou încercările de a obține un loc de muncă. De data aceasta au reușit. Aveau acum patru copii. Părintele s-a îmbolnăvit și a intrat în pensie de boală. A murit în 1978.

Părintele vicar **Iosif Pop** din Târgu Mureș a făcut studiile liceale la Blaj iar cele teologice universitare, la Oradea și Budapesta, terminându-le în 1917. Ajuns vicar foraneu archidiecezan al Târgu Mureșului, a vegheat la păstrarea ființei naționale în această parte a teritoriului românesc, iar în perioada ocupației horthyste (1940-1944) a fost sufletul rezistenței naționale de acolo. Documentele de la Arhivele Statului - Cluj oferă date concrete despre lupta părintelui vicar Iosif Pop și a preoților uniți pe care îi conducea, împotriva atrocităților și umilințelor la care a fost supusă populația românească în timpul ocupației maghiare. Atunci au fost trecute mii de familii românești la romano-catolici ori reformați, în ciuda protestelor episcopului dr. Iuliu Hossu și a măsurilor luate personal de papa Pius al XII-lea contra acestei politici duse împotriva populației românești din Secuime.

Odată cu desființarea oficială a Bisericii Române Unite cu Roma, în octombrie 1948, părintele vicar Iosif Pop a trecut la rezistență prin predici, consfătuiri și prin refuzul categoric de a părăsi credința sa catolică românească. A fost arestat, maltrat și apoi închis.

După ani grei de temniță, a fost eliberat și a trăit ca muncitor la Târgu Mureș. La înmormântarea sa, în primăvara anului 1985 la Târgu Mureș, oficiată de un sobor de preoți români romano-catolici din Moldova, conduși de părintele Iosif Sabău din Vatra Dornei, a vorbit mitropolitul Alexandru Todea - care împreună cu cei aproximativ o sută de preoți greco-catolici sosiți din țară, a oficiat slujba greco-catolică, în încăperile ferite ale capelei din cimitir.

³ A se vedea Iuliu Popa

Părintele **Lucian Pop**, starețul mănăstirii Moisei, a fost batjocorit sub regimul horthyst și, mai târziu, a trecut prin închisorile comuniste. A scris mai multe lucrări cu conținut religios, foarte apreciate. Vizitând un bolnav care suferea de tifos exantematic, s-a contaminat și a murit de aceeași boală.

Părintele **Simion Pop** s-a născut la 24 februarie 1882 în comuna Leșu-Ilvei, județul Bistrița-Năsăud din părinții Simion Pop și Nastasia (născută Mălai), într-o familie cu 12 copii. A urmat șase clase primare (1898 - 1904) la Școala confesională română unită din Leșu. Participând la examenul școlar anual, vicarul Năsăudului îl propune în 1904 și, cu acceptul părinților, îl înscrie la Liceul grăniceresc din Năsăud. În iunie 1912, promovează examenul de maturitate (bacalaureatul). Urmează Academia Teologică Romano-Catolică din Oradea între anii 1912-1916, absolvind-o cu rezultate foarte bune. În 1913 se numără printre membrii fondatori ai Societății de lectură "Sf. Ioan Gură de Aur" a studenților teologi români greco-catolici din Oradea.

În februarie 1918 este hirotonit preot de episcopul dr. Iuliu Hossu, funcționând preot capelan în parohia Rodna Veche (protopop fiind preotul Dănilă Mălai, socrul său).

În perioada ocupației austro-ungare, a înființat împreună cu preotul Dănilă Mălai, în casa parohială, o clasă pentru copiii români, asigurându-i și învățătorului Darius Pop, timp de un an, cazarea și masa. Era începutul unui nucleu de școală confesională românească. În această perioadă a acordat și ajutor material și moral văduvelor, orfanilor, nevoiașilor.

La scurt timp după numirea sa în funcția de preot capelan, este ales pentru a reprezenta parohia Rodna Veche la Marea Adunare de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918. În acest sens a primit un credențional care să ateste calitatea de delegat. A participat la Alba Iulia alături de ceilalți delegați, într-o atmosferă de mare entuziasm, reprezentând Biserica și obștea din care făcea parte.

După anul 1920 devine paroh al Rodnei, pentru meritele sale deosebite și pentru zelul apostolic de care a dat dovadă.

În anii '30, când s-a pus problema edificării unei biserici în parohia Rodna Veche, părintele Simion Pop a obținut aprobarea pentru teren și a început lucrările de fundație la această biserică. În aceeași perioadă este numit de către I.P.S. Iuliu Hossu protopop onorar, cu dreptul de a purta brâu roșu, fiind printre cei mai tineri care s-au învrednicit de această funcție.

În conjunctura politică ce a urmat odiosului Diktat de la Viena, autoritățile maghiaro-hortyste care au ocupat Ardealul de Nord au comis acte de vandalism și au exercitat presiuni de tot felul asupra preoților și a credincioșilor români de ambele confesiuni, mergând până la a-i expulza peste graniță, din propria lor țară, sau chiar până la a-i ucide. Se cerea imperativ în conducerea vicariatului Rodnei un vicar foraneu episcopal cu calități deosebite: curajos, energic, ireproșabil din punct de vedere moral și bun gospodar. Episcopul dr. Iuliu Hossu a hotărât și a numit prin decret episcopal în funcția de vicar foraneu al vicariatului Rodnei, cu sediul în orașul Năsăud, pe părintele Simion Pop, la data de 20 octombrie 1940, când împlinise deja 48 de ani.

După august 1944, în timp ce trupele sovietice se aflau pe teritoriul României, vicarul Simion Pop a obținut de la Ministerul Culturii și Educației Naționale aprobarea și banii în numerar necesari înființării Liceului de fete "Principesa Ileana" și a unui internat în orașul Năsăud, liceu ce a funcționat din toamna aceluși an până la aplicarea reformei învățământului din 1948. Este de remarcat harul protector și curajul care l-au ajutat să străbată drumul de la București la Năsăud, în tren și cu căruța, printre convoaiele de soldați sovietici care l-au oprit adeseori, reușind să ajungă nevătămat la Năsăud, cu banii atât de necesari pentru înființarea liceului românesc de fete.

În ziua de 20 octombrie 1948, vicarul Simion Pop a primit o adresă de la Comisia de unificare a bisericilor (condusă de Emil Pop) în care i se comunica faptul că, întrucât nu a aderat la unificarea Bisericilor, i se interzice să mai facă servicii religioase în catedrala din Năsăud, fiind invitat totodată să predea averea bisericii preotului Iacob Chitul care a trecut la religia ortodoxă. Vicarul a refuzat categoric.

În 27 octombrie 1948, a fost arestat de către Securitatea din Năsăud și trimis sub escortă la Securitatea din Bistrița, unde a rămas aproximativ o lună, până la completarea dosarului. Într-o noapte, ofițerul de serviciu l-a anunțat că, de va trece la Ortodoxie, va fi pus în libertate; în caz contrar, va fi deportat în Siberia. A urmat interogatoriul în fața șefului Securității din Bistrița. Întrucât Tribunalul din Bistrița și-a declinat răspunderea și competența pentru judecarea lui, a fost trimis la Tribunalul Militar din Cluj apoi la Tribunalul civil.

La dezbaterile din ianuarie 1949, martorii acuzării au mărturisit că declarația anterioară au dat-o sub presiune și că au semnat-o neștiind exact conținutul ei. Procurorul a dat ordin de evacuare a sălii. După o scurtă deliberare, președintele Tribunalului Militar, col. Sever Barbu, a pronunțat sentința de condamnare cu suspendarea pedepsei, ceea ce ar fi însemnat punerea imediată în libertate. Nu s-a întâmplat însă așa; la o săptămână de la acea dată, vicarul Simion Pop, împreună cu "alți dușmani ai poporului", a fost transportat la Penitenciarul din Aiud, pe a cărui poartă era scris "Aici locuiesc dușmanii poporului". La Aiud a fost supus unui regim carceral dintre cele mai severe și inumane.

După ce a fost eliberat din închisoare, i s-a impus domiciliu obligatoriu la Năsăud timp de un an, sub controlul Miliției și al Securității locale. Apoi reușește să-și găsească un post de contabil la I.F.E.T.-Bistrița-Bârgăului, de unde

a fost disponibilizat din ordinul P.C.R. Bistrița. Rămas împreună cu întreaga familie fără cele necesare traiului, este ajutat o vreme cu alimente de către credincioși, apoi se angajează la Sanatoriul din Vatra Dornei, departe de casă, pentru a asigura supraviețuirea familiei.

Moare în 1 februarie 1983, la 91 de ani, dârz și statornic în credința catolică.

Părintele **Simion Pop**, născut în 1917 în familia preotului Nicolae Pop, a absolvit liceul în 1934, după care urmează Academia Teologică din Blaj; după doi ani s-a transferat la cea din Cluj, absolvind-o în 1940. Lucrează timp de trei ani la Episcopia Română Unită (Greco-Catolică) a Maramureșului din Baia Mare, după care este hirotonit preot la Sighet, de către episcopul martir al Maramureșului, dr. Alexandru Rusu care în 1944 îl trimite la parohia greco-catolică Apșa de Jos din dreapta Tisei.

O dată cu dezlănțuirea prigoanei împotriva Bisericii Greco-Catolice din Ucraina în anul 1947, este arestat și - pe baza unor învinuiri mincinoase, în urma unui proces desfășurat cu ușile închise - este condamnat la 25 de ani de închisoare. În aceeași lună este deportat în Siberia, la Uzina Electrică din Bratsc, unde clima și munca istovitoare de salahor la descărcarea vagoanelor, ce făceau parte dintr-un tratament menit să extermină, au afectat grav sănătatea părintelui Simion. După patru ani, este repartizat în lagărul de prizonieri politici, iar în 1952 este trimis în zona Oceanului înghețat de Nord, la Butha Vanina. După un drum epuizant care i-a zdruncinat și mai mult sănătatea și așa subrezită, fiind găsit foarte slăbit, este readus la șantierul rafinării din Omsk ca muncitor în aceleași condiții epuizante.

În anul 1957, după zece ani de calvar, în urma celor 76 de cereri făcute de preotul Simion Pop și a celor 13 înaintate de soția sa, se aprobă rejudecarea procesului. Instanța îl găsește nevinovat.

Ajuns acasă, după zece ani de lipsuri și muncă istovitoare, cu picioarele înghețate, fără dantură și cu organismul zdruncinat la etatea de 40 de ani, arăta de două ori mai în vârstă. Reîntors în Apșa de Jos, își continuă în secret misiunea de păstor al sufletelor credincioase, în condiții de mare teroare, cu ușile zăvorâte și cu ferestrele acoperite, iar existența și-o asigură lucrând ca zidar.

«Ca urmare a celor suferite în lagărele din Siberia, de șase ani părintele Simion este paralizat în pat, dar și în această situație caută să-și împlinească misiunea sa, ajutând la pregătirea tinerilor care vor fi preoți greco-catolici în satele de pe Tisa.» (Din "Deșteptarea credinței" nr. 2 (23) februarie 1992, Dej).

Preotul **Traian Pop**, paroh în Topa Mică - Cluj și Berindu, a fost condamnat prin sentința 200/9 din iulie 1959 la nouă ani de muncă silnică, pentru agitație în favoarea reînființării cultului greco-catolic.

Preotul **Vasile Pop** a funcționat în parohia Odoreu II, județul Satu Mare, până în octombrie 1948, când a fost desființată Biserica Română Unită.

În 10 octombrie 1948, orele 20, prefectul județului, Suta Mihai, însoțit de șeful său de cabinet, îl ridică pe preot de acasă și îl duce la Satu Mare, unde erau adunați la Prefectură mulți preoți greco-catolici; li se cerea, sub presiuni și amenințări, să semneze trecerea la Ortodoxie, ceea ce el și alți preoți au refuzat, fiind ținuti acolo până a doua zi și amenințați că, de nu vor trece la Ortodoxie, vor fi deportați și că în închisoare le vor putrezi oasele. A refuzat și a fost arestat.

Închis în Penitenciarul din Satu Mare mai multe luni, a fost trimis apoi la Canalul Dunăre-Marea Neagră, unde a rămas până în martie 1953, când a decedat călăul omenirii, Stalin, și când a fost pus în libertate.

Reîntors acasă, a stat o vreme la socri, apoi a fost angajat ca ajutor de magazioner la C.F.R. - Cluj, fiind silit să se prezinte, la început zilnic, apoi săptămânal, la Miliție...

Toate aceste suferințe, spre mărirea lui Dumnezeu.

Preotul profesor **Victor Mihai Pop** din Șimleu Silvaniei, județul Sălaj, după ce a suferit și a fost batjocorit în timpul ocupației horthyste în perioada 1940 -1944, sub comuniști a pătimit din nou, întrucât a refuzat să treacă la ortodocși: a fost dat afară din serviciu, căci lucra ca profesor; după un an, a fost reîncadrat profesor în Boianu Mare, lângă Tășnad. În martie 1951 a fost percheziționat de Miliția Marghita, legat la ochi și transportat cu mâinile în cătușe la Securitatea din Oradea, unde a fost ținut mai multe zile într-o cameră singur, fără pat, fără mâncare, pentru că l-a sfătuit pe preotul Ilie Borz să nu treacă la ortodocși chiar de ar fi împușcat. Preotul Ilie Borz n-a trecut la Ortodoxie, fapt pentru care a fost judecat și condamnat la cinci ani de închisoare pe care parțial i-a executat la Aiud, unde a și murit.

Părintele Victor M. Pop a stat la izolare șase luni (din martie până în august 1951), apoi a trecut la Penitenciarul din Oradea; judecat de Tribunalul Militar în septembrie 1951 și condamnat la doi ani de închisoare, este trimis la Canal - Poarta Albă. Ulterior i s-a redus condamnarea la zece luni. Eliberat, timp de aproape doi ani a fost șomer, căci i s-a refuzat peste tot încadrarea în muncă.

«Dacă nu m-ar fi păzit Bunul Dumnezeu, acum nu aș fi în lumea aceasta. Rugăciunile rudeniilor și ale mele m-au salvat» spune părintele astăzi.

Părintele **Victor Pop**, frate cu Lucian Pop, a fost canonic al Mitropoliei Blajului, preot devotat misiunii sale, orator de prestigiu. A stat mult timp în închisorile comuniste. Înainte de moarte, în 1948, a fost înveșmântat la cererea sa, călugăr bazilitan, de către mitropolitul Alexandru Todea.

Părintele profesor dr. **Eugen Popa** a fost arestat în octombrie 1948 și dus împreună cu canonicii, profesorii de Teologie, și vicarii greco-catolici, de la Securitate la Mănăstirea Neamț, de aici la Căldărușani, apoi la Sighetu-Marmației, cunoscând toate formele de suferință din închisorile comuniste.

Eliberat în 1964, a fost angajat pe un modest post de lucrător la "Centrul de recoltare a sângelui" din Cluj, desfășurând prin prezența și activitatea sa discretă un adevărat apostolat creștin, săvârșind Sfânta Liturghie zilnic în apartamentul său.

Astăzi este rectorul Institutului Teologic Universitar Român Unit și profesor de Teologie Morală, la vârsta de 83 de ani.

Preotul **Iuliu Popa** a fost numit preot în satul Micoșlaca, protopopiatul Ocna Mureș, unde a funcționat timp de 17 ani, după absolvirea Academiei Teologice din Blaj, în 15 septembrie 1931.

În luna septembrie 1948, preoții din Protopopiatul Greco-Catolic al Ocnei Mureș au fost chemați de Securitate, la plasă, în vederea unirii Bisericilor. Deși toți au refuzat propunerea de a adera la Ortodoxie, a doua zi se anunța într-un ziar că au acceptat. Adunați la Protopopiat, preoții au hotărât să trimită două telegrame de protest: una la Ministerul de Interne și alta la Culte. Protopopul Aurel Pop a fost arestat imediat. Ceilalți preoți au fost duși la securitatea din Alba Iulia, ținuti o săptămână, în care s-au făcut asupra lor presiuni să declare că protopopul Aurel Pop este autorul celor două telegrame, dar toți au refuzat să recunoască aceasta. După câteva zile în care au fost lăsați liberi, li s-a cerut iarăși, la Securitatea din Aiud, aceeași declarație pe care au refuzat-o din nou.

În octombrie 1948, Croaițar Ioji, secretarul de partid din Cistei, i-a pus în vedere preotului Iuliu Popa, sau să treacă imediat la ortodocși, sau să părăsească satul într-o jumătate de oră. Părintele a plecat imediat în satul natal Măhăceni, județul Turda, de unde a fost chemat la Securitatea din Alba Iulia. I s-a cerut încă o dată aceeași declarație, însă a refuzat pentru că autorii telegramelor au fost toți preoții adunați la protopopiatul din Ocna Mureș și nu protopopul singur. Lăsat liber, s-a întors la Micoșlaca, unde și-a regăsit soția, învățătoare, împreună cu fetița cea mică. De la ea află că ortodocșii au pătruns cu forța în biserica greco-catolică, de unde au luat mai multe lucruri pe care le-au dus la biserica ortodoxă.

Iepure Vasile și Morar i-au îndemnat pe ceilalți credincioși să-l apere pe părintele Iuliu Popa, fapt pentru care au fost arestați și duși la Securitatea din Ocna Mureș, de unde a doua zi au fost eliberați la cererea celor peste o sută de credincioși greco-catolici din Micoșlaca, sosiți la Securitate.

Revenit la biserica sa din Micoșlaca, părintele Iuliu Popa a săvârșit din nou sfintele slujbe până în data de 17 decembrie 1948, când a fost chemat la Securitatea din Alba Iulia și ținut în pivnița Securității vreme de trei zile, pe un ger de -27 grade, după care i s-a cerut să dea declarația contra protopopului Aurel Pop. A refuzat și de data aceasta. A fost lăsat liber.

În februarie 1949, protopopul ortodox din Ocna Mureș a chemat la el mai mulți preoți greco-catolici și i-a avertizat că sunt pârâți la Securitate de către maiorul Oniga, pentru faptul că țin de catolici. În martie 1949, preotul Iuliu Popa a părăsit Micoșlaca plecând în Măhăceni, județul Turda. Evacuat din locuința părintească, împreună cu întreaga familie - nouă membri - este mutat la un vecin «chiabur», unde locuiau deja opt persoane.

Materialul adunat la Micășlaca pentru zidirea unei noi biserici a fost nimicit sau furat de cei de la Primărie. Soția preotului a fost scoasă doi ani din învățământ; Pompilia, unul din cei trei copiii, la o săptămână după ce a reușit la examenul de admitere la Facultatea de Drept din Cluj, a fost eliminată fiindcă nu a declarat că este fiică de preot greco-catolic.

Pentru întreținerea celor trei copii, părintele Iuliu Popa a lucrat în satul Măhăceni 20 de ani la sapă, la coasă, la vie și stupi (1949 - 1969). În 1968, împlinind 62 de ani, și-a înaintat actele de pensionare la Episcopia Ortodoxă din Cluj. A primit o pensie de 360 lei lunar, după 17 ani de serviciu ca preot greco-catolic.

Părintele **Gheorghe Popșa**, parohul Bocsigului, județul Arad, născut în 1920 în Biserica Albă, județul Maramureș, și-a făcut studiile la Școala Normală din Sighetu-Marmației, apoi la cea din Gherla, continuând la Academia Teologică Română Unită din Blaj, pe care a absolvit-o în 1948.

A fost omul de legătură între mai mulți episcopi greco-catolici și Nunțiatuara Apostolică din București, fiind hirotonit preot celib în clandestinitate, de către episcopul Ioan Suci. În 1951 a fost arestat pentru activitatea sa clandestină și trecut prin închisorile comuniste timp de patru ani. Eliberat, devine contabil la o brutărie din Arad.

Referitor la suferințele îndurate de părintele profesor dr. **Augustin Prunduș**, reproducem sentința nr. 1.116, din 29 martie 1949 a Tribunalului Militar Cluj. Secția Ii-a. Dosar nr. 344/1949, *întrunit în ședință publică în scop de a judeca pe inculpații*:

1. **PRUNDUȘ SILVIU** (Augustin), născut la 3 mai 1915, în comuna Casei, /ud. Someș, de profesiune preot profesor, domiciliat în Cluj, str. A. Mureșanu, nr.20, condamnat nu a mai fost, învinuit pentru faptul de:

a) Delictul de instigare publică prev. și pen. de art. 327 al III CP.

b) Delictul de răspândire de publicații interzise prev. și pen. de art. 325, al III, lit. c CP.

c) Delictul de uz de fals prev. și pen. de art. 412 CP. (...)

Având în vedere că pentru studiul actelor de la dosar necesită un timp mai îndelungat, președintele în baza art. 295 CJMa ordonat retragerea inculpaților din sala de ședință (...) **ÎNFAPT**:

Cu ocazia actului istoric din octombrie 1948 de unificare a celor două biserici geoco-catolice și ortodoxe, prin care se urmăreau interesele superioare de stat, inculpatul Prunduș Augustin Silviu a venit la Cluj pentru a lua legătura și a primi instrucțiuni de la episcopia greco-catolică, însă neputând ajunge la nici un rezultat pozitiv, a plecat în comuna sa natală - Cășeiu - Someș - și în ziua de 10 octombrie 1948 a ținut o predică în acea comună, după ritualul greco-catolic. Bănuind că este urmărit de autorități, inculpatul Prunduș a părăsit comuna Cășei și a revenit la Cluj, Pentru a nu fi prins de organele de securitate, știindu-se urmărit, și-a tăiat barba și s-a îmbrăcat în haine civile, după care și-a scos o fotografie pe care a trimis-o fratelui său Boldur Nicolae pentru a-i scoate buletin-legitimatie; primind fotografia în cauză a aplicat-o pe o legitimatie asemănătoare cu a sa pe care a completat-o pe numele lui Prunduș și profitând de neatenția autorităților comunale, a aplicat ștampila primăriei corn. Cășei - Someș, după care a înmănat-o lui Prunduș. Sosit la Cluj, inculpatul Prunduș cunoscând mai demult pe inculpatul Bălan Nicolae, a cerut acestuia să-l primească în locuința sa din str. A. Mureșan nr. 26. Bălan acceptată și astfel Prunduș locuiește la adresa de mai sus favorizat fiind de Bălan Nicolae.

Întrucât Prunduș nu a putut lua legătura cu episcopul gr. cat. din Cluj, a mers la Blaj, la episcopul Ioan Suciu, de unde a primit instrucțiuni și manifeste de rit greco-catolic pe care le-a adus cu sine la Cluj. Aceste manifeste religioase adresate tineretului precum și Visul Maicii Domnului, inculpatul Prunduș le-a multiplicat și răspândit în public. Din cuprinsul acestor manifeste se desprinde clar că inculpatul continua să propage mai departe religia greco-catolică și a determinat pe credincioși a nu trece la ortodoxism; mai mult, a nu se supune legilor existente în stat. Parte din aceste manifeste au fost multiplicare la mașina de scris, de către inculpatul Ivașcu Iulian, cât și cu ajutorul unui multiplicator procurat de Ivașcu.

Cu ocazia percheziției efectuate în cauză, s-au găsit la inculpatul Prunduș Silviu Augustin, cât și la fratele său Boldur Nicolae, manifestele anexate la dosar. După ce inculpatul Prunduș s-a întors de la Blaj, a compus din proprie inițiativă o scrisoare pe care a scris-o în patru exemplare și a trimis câte un exemplar episcopului Clujului, unul I.P.S. Nicolae Bălan de la Sibiu și altul Patriarhiei din București, iar un exemplar din această scrisoare l-a păstrat la domiciliul său din Cluj, unde a fost găsit cu ocazia percheziției ce i s-a făcut. Din cuprinsul acestei scrisori rezultă că inculpatul a adus grave ofense și amenințări mitropolitului Bălan, reprezentantul Episcopiei Ortodoxe din Cluj, precum și Patriarhului. În consecință: **TRIBUNALUL ÎN NUMELE LEGII HOTĂRĂȘTE**:

Cu unanimitate de voturi și cu acordare de circumstanțe atenuante, condamnă pe inculpatul **PRUNDUȘ SILVIU AUGUSTIN** de 34 de ani din corn. Cășei-Someș, domiciliat în Cluj, str. A. Mureșan, nr.26, la 6 luni închisoare corecțională pentru delictul de ultraj, făcând aplicațiune la art. 253, 158 CP. prin schimbare de calificare conf. art. 292 C.J.M. din delictul de instigare publică p.p. art. 327 la 3 CP. și la 4 luni închisoare corecțională pentru delictul de răspândire de publicații interzise făcând aplicațiunea art. 325 al 2 lit. c CP. comb. cu art. 157 CP. Conf. art. 101 CP. va executa pedeapsa cea mai gravă, iar în baza art. 304 C.J.M. îl obligă să plătească statului 2000 lei cheltuieli de judecată. Achită pe susnumitul pentru delictul de uz de fals p.p. art. 412 CP. în baza art. 4 pt. Ipct. 1 pr. pen. în baza art. 463 C.J.M. se compută inculpatului întreaga detențiune preventivă. Dată și citită în ședința de astăzi 1 (unu) aprilie 1949 la Cluj . Urmează semnăturile...

Prin Decizia nr. din 23 iunie 1949 a Curții Militare de Casare și Justiție s-a respins ca nemotivat și ne fondat recursul inculpatului condamnat. Pentru conformitate, prim grefier,

ss. Pop Ioan.

Părintele profesor dr. Silviu Augustin Prunduș a făcut ulterior acestei condamnări ani grei de închisoare în lagărele comuniste de la Aiud, Periprava și București.

La închisoarea din Aiud în 1949, părintele A. S. Prunduș era bătut și batjocorit aproape zilnic de milițienii ce-l păzeau, îndeosebi de un oarecare Bălțatu care, pentru o simplă privire nedorită de el, îl lua dintre ceilalți și-l ducea în celula de tortură, unde-l bătea.

Îșișit din închisoare, a devenit sufletul rezistenței catolice din Cluj, îndeplinind în clandestinitate sarcina de provocar general, apoi vicar general și pe urmă ordinarius al Diecezei Române Unite cu Roma de Cluj - Gherla,

mobilizând credincioșii la diversele conferințe din cadrul Societăților de Istorie, de Filologie ori la Arhivele Statului, unde se discuta și despre contribuția Bisericii Române Unite la progresul general al națiunii române. Astfel, Clujul a devenit principalul centru al rezistenței catolice românești. A săvârșit în clandestinitate cununii, prohoade, pentru credincioșii greco-catolici, și a redactat, împreună cu alți preoți, memorii pe care le-a trimis președintelui Ceaușescu, cerându-i să pună în libertate Biserica Română Unită.

Părintele **Nicolae Pura** s-a născut la 14 septembrie 1913 în localitatea Cășeu, județul Cluj, din părinții țărani Uian Pura și Floarea, născută Bujor. După terminarea a cinci clase primare la școala din Cășeu și după absolvirea liceului, urmează Academia Teologică Română Unită din Cluj, anii I și II; la propunerea duhovnicului său dr. Simion Chișu, este trimis de episcopul dr. Iuliu Hossu, în toamna lui 1934, la Colegiul pontifical *De Propaganda Fide* din Roma, fiind înscris direct în anul III (anul I Teologie), unde după doi ani obține titlul de "baccalaureat" în Teologie, iar în martie 1938, în anul IV de studii, este hirotonit preot de către episcopul de rit bizantin Alexandru Evreinoff, în biserica Colegiului "Pio Romeno". La finele anului universitar 1937-1938 este licențiat în Teologie. Se reîntoarce în țară și, în vara anului 1938, este numit arhivar și secretar episcopesc la 2 noiembrie 1940, spiritual (duhovnic) la Academia Teologică Unită din Cluj, iar la 1 octombrie 1943, profesor titular de Ascetică la aceeași academie. În 14 martie 1947, la numai 33 de ani, este avansat canonic prebendat (econom), iar în 8 octombrie același an i se încredințează și rectoratul Academiei Teologice din Cluj.

În fața prigoanei comuniste iminente ce amenința Biserica, episcopul dr. Iuliu Hossu l-a numit pe părintele Nicolae Pura în septembrie 1948, provicar general secund, iar la cererea Nunțiatului Apostolic din București același episcop a constituit un ternar de conducere a diecezei pentru ca, în cazul în care ar fi silit să petreacă în afara eparhiei sau ar fi împiedicat în exercitarea jurisdicției, acest ternar să conducă dieceza. Din primul ternar au făcut parte: dr. George Vidican - nrepozit capitular, prelat papal, vicar general episcopal, dr. Ioan Chertes - canonic și profesor de Teologie, provicar general episcopal I și Nicolae Pura – canonic, profesor, rector și spiritual poricar general episcopal II.

La 28 octombrie 1948 au fost arestați, atât episcopul Iuliu Hossu cât și provicarul general I, dr. Ioan Chertes. Nunțiatul Apostolic a aprobat un nou ternar de conducere a eparhiei, compus din Nicolae Pura - vicar general episcopal și ordinarius sau deținător al puterii de jurisdicție, dr. Augustin Prunduș - profesor de Teologie, provicar general I și Vasile Ilea - călugăr carmelitan, provicar general II.

Nicolae Pura a stat o perioadă ascuns la Cluj, între 1948 - 1951, apoi la Cășeu până în primăvara anului 1953, când, la 3 mai, a fost descoperit, arestat și învinuit de "înalță trădare". Condamnat cu un grup care a luat contact cu el pe timpul cât a fost ascuns, la 7 ianuarie 1955 a fost pus în libertate provizorie. Rearestat și re judecat la 2 aprilie 1955 a fost condamnat la cinci ani de închisoare, dar la 6 octombrie același an a fost eliberat în baza unui decret de amnistie.

Pus în libertate cu domiciliu obligatoriu la Cășeu, a revenit la Cluj după un timp, unde canonicul, profesorul și rectorul Nicolae Pura a fost repartizat, la 12 ianuarie 1957, de către Oficiul Forțelor de Muncă, însoțitor de orb la invalidul Constantin Enea. La 1 Februarie 1958 a intrat în serviciul Spitalului clinic de adulți ca registrator medical, iar la 1 februarie 1963 a fost transferat la Spitalul studențesc, unde a fost avansat statistician principal, funcție din care a fost pensionat la cerere, la 1 octombrie 1973.

Ternarul de conducere a fost completat succesiv, de mai multe ori, cu preoții Vasile Aștileanu, Avram Cosma, Eugen Popa și Tertulian Langa, dar părintele Nicolae Pura a rămas vicarul general și ordinarius până la 6 octombrie 1980, când s-a îmbolnăvit grav.

Urmând sfaturile medicilor, în iunie 1981 a plecat la Vatra Dornei pentru tratament. Acolo și-a mai revenit, ba l-a ajutat chiar pe parohul local, părintele Sabău, uneori predicând la Sfânta Liturghie. Căutând însă o climă mai caldă, la începutul lunii august a coborât în Moldova, la Mărgineni, județul Bacău. Recidivând boala, (suferise cu puțin timp înainte un infarct) a fost internat în spital la Bacău, dar inutil ; la 10 august 1981, a încetat din viață, la numai 67 de ani împliniți. A fost îngropat la Mărgineni, conform dorinței sale de a fi îngropat acolo unde va deceda, pentru a nu se produce osteneli și cheltuieli. Vreau - scria părintele în Testamentul său⁴ - o înmormântare simplă. Mormântul să fie acolo unde se va găsi mai ușor loc de odihnă, sicriul să fie cel mai ieftin, de brad ; la căpătâi să fie o cruce de lemn. Să nu se facă din partea nimănui nici un fel de coroane de flori. Aș dori, totuși, ca pe mormânt să-mi fie răsădite un strat de flori (...)"

Părintele Nicolae Pura a fost un mărturisitor neînfricat al credinței catolice, personalitate de prestigiu a Bisericii Române Unite cu Roma și a Neamului românesc, preot, gânditor, scriitor și poet.

Concepția părintelui Pura despre preoție era clară: "... preotul ori este sfinț, ori nu este nimic. Altfel nu are rost să fie preot". (Jurnal). Preotul infidel vocației sale devine un vânzător. Isus n-a fost trădat de un fariseu sau de altcineva, ci de un apostol al său. Preocupările preotului trebuie să fie: Liturghia zilnică, predica pregătită și argumentată,

⁴ Datat 8 decembrie 1980

confesarea credincioșilor, dar să nu uite nici de sine: studiul săptămânal - nu pentru laudă și plăcere, ci pentru Domnul - rugăciunea, meditația etc. Așa a și trăit părintele Nicolae Pura.

Ca gânditor și apologet a scris: *Pentru cei ce cugetă. Savanții de azi și religia. Transformismul, etc.* Scriitorul N. Pura a publicat: *Spre lumină*, 1942. *Acela pe care nu-l știți*, 1943; *Pilde* 3 volume, 1941-1943; *Sfânta Liturghie* 1943; *Ține aprins harul*, 1944; *Pâinea vieții*, 1943 ș.a. Lucrări poetice: *Simfonia Mariei*, poem de 396 strofe închinat Preacuratei Fecioare Maria, *Oda* - dedicată aniversării Bisericii Române Unite la 250 ani de existență, etc.

Nicolae Pușcă, preot din Mediaș, a trecut prin închisorile comuniste

Preotul **Teodor Racovițan** din Târnăveni - Mureș, a fost arestat și condamnat în 1950 de către Tribunalul Militar Cluj. A fost închis la Canal.

Calvarul părintelui **Gheorghe Radeș** din comuna Berivoi, județul Brașov, a început în 27/28 octombrie 1948, când în casa sa se aflau episcopul Ioan Suciu, venit în zonă pentru vizitații canonice, și preoții uniți: dr. Leon Sârbu, Covoran din Făgăraș, Gheroghe Ivan, vicar foraneu în Făgăraș, Ghedeon Socol din Berivoii Mari și Andrei Radeș din Voila. Pe la miezul nopții, episcopul Ioan Suciu s-a dus, însoțit de părintele Gheorghe Radeș, să facă o vizită la Sfântul Sacrament al Euharistiei⁵. La ora unu noaptea când s-au întors, o echipă de securiști au năvălit în casă, devastând-o și arestându-l pe episcopul Ioan Suciu pe care l-au dus legat la ochi și l-au urcat într-o mașină aflată în stradă. Apoi, un alt securist l-a dus pe preot, împreună cu soția sa, în camera de la bucătărie, amenințându-i cu revolverul în mână că, dacă se va afla ceva din ceea ce s-a întâmplat, n-o să mai vadă soarele nici unul dintre ei.

În duminica următoare, un delegat împuternicit de Securitate, l-a anunțat pe părintele Gheorghe Radeș că nu mai are voie să săvârșească Sfânta Liturghie în ritul greco-catolicilor și l-a somat să predea biserica, ceea ce el nu a făcut. Au luat-o și fără consimțământul lui.

A servit însă mai departe Sfânta Liturghie acasă la el, cu participarea multor credincioși. Fiind urmărit de Securitate, s-a văzut silit să părăsească locuința, pentru a nu fi arestat. La 6 mai 1950, la ora 1 noaptea, a fost arestat de către doi securiști, iar locuința percheziționată de un ofițer și de un țigan din comuna Cincu, pe nume Râlo.

Când l-au arestat, și-au bătut joc de el, obligându-l să se îmbrace cu hainele cele mai bune și apoi i-au pus un cilindru pe cap, însă soția sa i-a îndemnat să se poarte cuviincios, amenințând că, în caz contrar, strigă și anunță tot satul. A fost transportat la Securitate împreună cu cetățeanul Ilie Coman. Duși la Făgăraș, au fost închiși în pivnița doctorului Giurca. Acolo erau arestați mai mulți, printre care și preotul Gheorghe Covoran. La Făgăraș, preotul Radeș a fost anchetat, apoi trimis la Brașov. Acolo au fost închiși într-o magazie. Li s-au confiscat tuturor alimentele. De aici au fost transportați în lagărul de la Ghencea - București. Aici au fost maltratați de către ofițerul de serviciu, care puneă țiganii să-i lovescă pe deținuți cu nuiiele. De aici au fost expediați la Canalul Dunăre - Marea Neagră.

Ajuns la Midia, preotul Radeș a fost pus să care pământ cu roaba. Cei ce nu puteau munci erau chinuiți. Când plecau la muncă, dacă nu se urcau repede în camioane, erau înțepați cu baioneta de către soldați.

După un timp, preotul Radeș este transferat la Cernavodă, la încărcat de pământ și de lemne în vagoane. Aici l-a întâlnit pe călugărul Arsenie de la Sâmbăta de Sus. Aici era și preotul Gheorghe Covoran. La brigada lor a fost adăugat și un lot de 30 de femei deținute, dintre care șase erau călugărițe catolice.

De la Cernavodă, părintele Gheorghe Radeș este mutat la colonia Bicaz, unde curățau terenul pentru construirea liniilor ferate. Prin acoperișul barăcii în care dormeau, se vedeau stelele. De aici este trecut la Bicaz - Hidrocentrală, de unde a fost eliberat.

Ajuns acasă, a slujit Sfânta Liturghie și de aceea a fost din nou arestat. Un procuror i-a citit mai târziu din dosar numele unora care-l reclamaseră în acest sens. A urmat detenția pe "vechiul drum": Făgăraș, Brașov, Ghencea-București și Canal, cu deosebirea că de data aceasta l-au dus la Canal în lagărul Coasta Galeș. Aici l-a întâlnit pe preotul profesor Simion Crișan de la Blaj. Apoi a fost transferat la colonia Onești, de unde a fost eliberat.

Fiind mereu persecutat de autoritățile comuniste, după ce s-a întors acasă, a plecat la Brașov în 14 august 1962. Aici a muncit ca manipulant, merceolog, etc.

După decembrie 1989 a reînceput să slujească în vechea sa biserică. Azi are 85 de ani.

Preotul **Gheorghe Radu** din București a trecut pe la Jilava.

Preotul **Ioan Radu** din Unirea, județul Alba, a fost deținut într-un lot de 90 de preoți, la Canal.

⁵ Vizita la Sfântul Sacrament constă în îngenunchere și rugăciune adresată lui Isus Eucharisticul, în fața altarului.

Preotul **Vasile Radu**, secretarul episcopului Ioan Suci, a fost arestat în 1948.

Părintele **Alexandru Rațiu**, parohul bisericii Seminarului tinerimii române unite din Oradea, a fost arestat în 19 octombrie 1948 după ce, în perioada mai 1947 - iulie 1948, mai fusese arestat pentru « activitate contra regimului comunist », de fapt pentru rezistență și statornicie în credința catolică.

A stat 16 ani în închisoare - după cum istorisește pe larg în cartea sa "Biserica furată", Cluj-Napoca, 1990. Fiind născut în America, a obținut în 1970 aprobarea pentru a pleca în U.S.A., unde trăiește și azi și unde slujește ca preot greco-catolic.

Preotul **Ion Rațiu** din Arduș, Maramureș, a fost deținut la Peninsula. Protopopul Iuliu Rațiu din Timișoara a fost închis timp de doi ani la Sighet.

Preotul **Emil Ritti** din Gherla a fost condamnat de Tribunalul Militar București în februarie 1952. Reproducem textul Sentinței: TRIBUNALUL MILITAR BUCUREȘTI, SENTINȚA NR. 104 Astăzi 15 februarie 1952

Tribunalul Militar București, secția a II-a, s-a întrunit în ședință publică în scopul de a judeca pe Ritti Emil -202-născut la 11 noiembrie 1926 în corn. Sânmartin - Someș, fiul lui Gheroghe și Ana, preot greco-catolic, domiciliat în Cluj-Napoca, str. 30 Decembrie nr.1, necondamnat până în prezent, trimis în judecată pentru crima de înaltă trădare pp. art.190 cp și favorizarea infractorului ipp. art. 284 aliniat ultim cp. comb.cu art. 209 p.III cp.

Ritti Emil, fiind hirotonisit la București, a făcut cunoștință cu Del Mestri , și Kirk și a acceptat să intre în serviciul Nunțiatunii apostolice. în luna iunie 1949, Nunțiatuna a hotărât ca învinuitul să lucreze sub controlul Pr. Pura din Cluj și să facă legătura cu Nunțiatuna, încredințându-i puteri depline în distribuirea banilor și în luarea diferitelor dispozițiuni cu privire la Nunțiatună și de la această dată și-a desfășurat activitatea până în momentul arestării sale, culegând informații și ducându-le personal la Nunțiatună. De la Del Mestri a primit instrucțiuni să spună preoților reacționari să mai aștepte puțin că în curând va începe războiul și situația se va schimba, ca să lucreze în ascuns pentru a nu fi descoperiți, că va fi nevoie de ei la schimbarea regimului, când vor trebui să ocupe bunurile bisericii catolice (recuperate) de la ortodoxie; de asemenea, i-a cerut să mențină spiritul de dușmănie în preoție și popor, să se intereseze despre cele ce vorbește poporul despre regim, în sensul dacă este mulțumit și dacă se fac noi arestări. Inculpatul a cules informații cu caracter religios, social, economic și militar pe care le-a predat lui Del Mestri; astfel i-a raportat cum lucrează ortodoxia în Cluj; a dat rapoarte de(spre) preoții ce iau parte la cursul de îndrumare în Cluj, materialul ce se preda, preoții ascunși dar care lucrează pentru Vatican; a transmis știrea falsă că muncitorii și poporul sunt nemulțumiți de măsurile luate de autorități, informații privitoare la trupele din Dej ce au mers în jurul pădurilor din Gherla, pentru a prinde bandele subversive, de asemenea a transmis informația neadevărată că țărani sunt îngreunați cu mari cote și că în Banat aceștia ar fi dat foc anilor și ar fi fugit. Tot inculpatul a primit de la Nunțiatună suma de 1.350.000 lei pe care i-a distribuit preoților din dieceza Cluj și Gherla, cu activitate dușmănoasă; în noiembrie 1949 a primit de la Del Mestri suma de 450.000 lei, iar în februarie 1950, 400.000 lei, în același scop. După cum singur recunoaște, banii i-a împărțit la cea. 25 de preoți, toți urmăriți de autorități, între care Cutcan Eusebiu, condamnat pentru activitate subversivă, deoarece a făcut parte dintr-o bandă ce opera în munți, căruia prin Moldovan Ieronim care-l găzduia i-a trimis 15.000 lei, iar familiei acestuia, 25.000 lei. (...)

Făcând aplicațiunea art.190 cp. art.25pt.6cp. art 284 al. ultim cp. comb. cu art. 209 p. III cp. art. 463 și 304 cjm, cu unanimitate de voturi condamnă pe RITTI EMIL la muncă silnică pe viață și confiscarea averii pentru crimă de înaltă trădare sila 25 (douăzeci și cinci) ani muncă silnică pentru favorizarea infractorului. Face aplicațiunea art. 101 cp. executând pedeapsa cea mai grea de muncă silnică pa viață. Compută prevenția de la 16 noiembrie 1950. II obligă la plata a 500 (cinci sute) lei cheltuieli de judecată. Dată și citită în ședința publică astăzi, 20 februarie 1952.*

Baza; Arhiva Ministerului Apărării Naționale. Văzut, LS Comandantul Unității Militare 02405 Lt.col. ss Indescifrabil.

După 1964 părintele Emil Ritti a fost eliberat și încadrat ca asistent medical radiolog la Policlinica nr.1 din Cluj-Napoca. Astăzi este preot pensionar în Cluj-Napoca.

Grigore Rițiu, parohul Săpânței - Maramureș, a refuzat părăsirea credinței sale catolice și s-a refugiat în Munții Gutinului, de unde ani de-a rândul a coborât în sat, împreună cu alți preoți și credincioși fugari, săvârșind noaptea Sfânta Liturghie în casele unor credincioși curajoși. În cele din urmă, Securitatea a descoperit locul în care se ascundeau. A făcut ani grei de închisoare, fiind maltrat pentru curajul apărării credinței sale catolice.

Preotul **Ioan Rob**⁶ s-a născut la 13 februarie 1905 în comuna Oarța de Jos, județul Sălaj, din părinții țărani Vasile și Tereza Rob. A urmat Școala Normală din Gherla și apoi Seminarul teologic greco-catolic din Gherla, căsătorindu-se,

⁶ Potrivit măririi domnului Grigore Topan din Brașov

după absolvirea acestuia în 1930, cu învățătoarea Laura Moldovan și fiind hirotonit preot în 20 iulie 1930 de către episcopul dr. Iuliu Hossu.

Între anii 1930 - 1940 a păstorit satul Batin, pe Valea Ungurașului, unde a și construit o biserică. Fiind transferat din Batin la Silivaș-Hășdate a activat aici până în anul 1948 când s-au făcut presiuni asupra lui să treacă la cultul ortodox. A refuzat categoric și s-a retras, silit de autorități, slujind Sfânta Liturghie în propria sa locuință, zilnic. Considerat incomod, părintele Rob a fost arestat în 24 decembrie 1952, în ajunul sărbătorii Nașterii Domnului. Seară de Crăciun tristă pentru cei cinci copii, Vasile, Sebastian, Tereza, Maria și Ioan.

După ce a fost reținut un timp la închisoarea din Gherla, a fost transferat la șantierele de muncă forțată de la Onești și Canalul Dunăre - Marea Neagră.

A fost eliberat în 1954, zdruncinat fizic și psihic, ceea ce i-a grăbit sfârșitul vieții. Pentru a-și întreține numeroasa familie, a lucrat mult timp la C.A.P. Hășdate și pe diferite șantiere din Gherla; muncă brută pentru un salariu derizoriu. S-a stins din viață după o boală grea, la 21 iunie 1972, fiind înmormântat în fosta sa parohie, Hășdate.

În legătură cu uciderea preotului **Simion Roșa** (□), reproducem întâi un fragment dintr-un document⁷:

"ROMÂNIA MINISTERUL JUSTIȚIEI. Direcția Instanțelor Militare nr. 4915 din 18. XI. 1991. Doamnei Roșa Elena (Oradea, str. Meșteșugarilor, nr. 71, se. C, ap. 7, Bl. 119. jud. Bihor). La cererea Dvs. nr. R-14-1991, vă comunicăm următoarele: Roșa Simion, fiul lui Tănase și Dochia, născut la 15.09.1903 în comuna Poșaga, jud. Alba, preot greco-catolic, a dispărut de la domiciliu în cursul lunii octombrie 1948, aflându-se în poziția de fugar, motivul principal fiind refuzul de a trece la ortodoxism. În noaptea de 18/19 iulie 1957 a fost împușcat mortal în schimbul de focuri între organele de securitate și un grup de fugari în care se afla și acesta.

Director ss Indescifabil. Ștampila "

Preotul Roșa a fost arestat la 15 octombrie 1948⁸, dar a fost ajutat să fugă, de către vecinul și finul său Nicolae Bleaș și de către un credincios. Alți credincioși l-au ocrotit. El a servit ca preot greco-catolic în secret din 15 octombrie 1948 până în 18/19 iulie 1957, deci aproape nouă ani. A fost însoțit de preotul fugar Grigore Jaflea până în 1954, când a murit. A fost sprijinit de "grupul Leon Sușman", compus din: Leon Sușman, Gheorghe Sușman, preotul celib Ieronim Sușman, și alții. A oficiat slujbe clandestine în casa lui Nicolae Popovici și în aceea a brigadierului Simion Roșa. Sentința 465 îi amintește ca sprijinitori și pe Teodor Laos și Eugenia Pârțilă din Segagea. Preotul Roșa a activat în satele comunei Poșaga, Belioara și Segagea din județul Turda, (azi județul Alba). Faptul că a rezistat nouă ani dovedește cât de puternic a fost sprijinul popular greco-catolic.

În noaptea de 18/19 iulie 1957, Securitatea a luat cu asalt casa în care se adăpostea preotul Roșa. Gazda casei, Vasile Crișan, a fost rănit. Preotul Roșa și conducătorul grupării, Leon Sușman, au fost uciși. Apoi au fost condamnați la moarte: Gheorghe Sușman, Vasile Crișan, Teodor Franca, Ilie Vlad, pădurarul Vasile Răfailă, iar Aurel Puf, la muncă silnică pe viață. Nicolae Roșa și Vasile Stezoi au murit în închisoare. Zeci de oameni, bărbați și tineri, au fost condamnați pentru tănuire, primind pedepse între șapte și zece ani de închisoare. În Bărăgan au fost deportați membrii familiei: bătrâni, copii și femei gravide care au născut acolo. Din unele familii au fost condamnați aproape toți, cum este cazul familiei Nicolae Popovici (tata, fiul, nora și mama bolnavă).

Prin sentința 465 din 12 aprilie 1958 a Tribunalului Militar al Regiunii a III-a Militară Cluj, dosar nr. 52/1958, brigadierul silvic Simion Roșa (întâmplător având același nume cu preotul), era condamnat la cinci ani de muncă silnică și trei ani de degradare civică pentru că l-a găzduit pe preotul Simion Roșa. În sentință se dau și alte nume de sprijinitori ai preotului, făcându-se referire la întregul grup Sușman Leon⁹.

Parohia greco-catolică din Poșaga a reînviat după 1989 prin vrerea credincioșilor, în ciuda tuturor piedicilor puse de Poliția locală și îndeosebi de preotul ortodox din localitate. Credincioșii acestei parohii, mulți supraviețuitori ai evenimentelor dramatice din 1948 -1957 refuză în continuare să fie mințiți și lipsiți de drepturile lor¹⁰.

⁷ A se vedea Anexa.

⁸ profesorul Roșa Vasile, unul dintre cei patru fii ai preotului ucis, ne-a oferit numeroase date despre tot ceea ce s-a petrecut atunci.

⁹ Grupul Sușman Leon a activat împotriva comunistilor în zona Poșaga, județul Alba

¹⁰ Prof. dr. Anton Moisin, în "Dreptatea" nr. 637 din 15 iulie 1992.

Părintele **Ioan Roșca**, actualul protopop al Reghinului, servește biserica greco-catolică din Ibănești, recuperată încă din 30 decembrie 1990.

În anul 1948 era administrator parohial în satul Adrian, județul Mureș, protopopiatul Reghin, unde a venit Securitatea să îl aresteze la data de 30 octombrie. A reușit să scape și s-a ascuns. A activat clandestin până în august 1950, când Securitatea a reușit să-l aresteze. Timp de o lună a fost anchetat și bătut pentru a mărturisi unde era ascuns preotul protopop Alexandru Todea, dar nu au aflat nimic de la dânsul. A fost eliberat.

După arestarea I.P.S. Alexandru Todea, în ianuarie 1951, Securitatea a încercat din nou să-l aresteze, dar nu l-au găsit.

La data de 17/18 aprilie 1952 (Joia și Vinerea Mare) a fost judecat în lipsă și condamnat la șase ani de închisoare de Tribunalul Militar Cluj, într-un lot de 19 persoane:

1. Șerban Ioan, preot în Voivodeni;
2. Felicia Popa, președinta Reuniunii Mariane;
3. Ioan Păcurar, preot în Petelea;
4. Mihai Crișan, preot în Teleac;
5. Ioan Maior, student teolog;
6. Simion Pop, preot în Todal;
7. Cherecheș
8. Crăciun Ioan, hirotonit în clandestinitate, la Luduș;
9. Ioan Țelnar, preot;
10. Teodor Racovițean, preot în Târnăveni;
11. Iuliu Busoi, protopop din Blaj;
12. Teodor Miclea, preot;
13. Ștefan Manciuș, preot profesor, Blaj;
14. Iosif Pop, protopop, Tg. Mureș;

15. Alexandru Circa, preot din Deva, mort la închisoare;
16. Ioan Dredenteanu, preot din Tg. Mureș;
17. Virgil Brătfălean, preot;
18. Bernard Ștef, preot călugăr, Blaj;

În noiembrie 1953, în urma unui denunț, a fost arestat. După trei luni de anchetă foarte dură, a fost judecat și condamnat de Tribunalul Militar Brașov la încă cinci ani, împreună cu alți cinci credincioși, flecare primind câte un an temniță, pentru tănuire.

A stat un an la Penitenciarul Tg. Mureș, apoi la Jilava, după care a fost transferat la Oradea pentru a fi rejudecat, întrucât familia ceruse contopirea celor două condamnări.

Rejudecat, a fost condamnat la șapte ani de închisoare. În urma amnistiei din septembrie 1955, a fost eliberat.

La Securitatea din Tîrgu Mureș, unde a cerut restituirea lucrurilor confiscate la arestare, mai ales cărțile, i s-a răspuns că acestea au fost arse. I-au propus să devină informator, ceea ce, firește, a refuzat.

În timpul cât a stat ascuns, soția i-a fost dată afară din învățământ. A stat doi ani fără serviciu și a fost mereu terorizată de Securitate. După eliberare, părintele Ioan Roșca a găsit un loc de muncă, dar într-o seară, convocat la sediul Securității, unde însuși comandantul l-a bătut strașnic, i s-a pus în vedere să părăsească orașul. A plecat din Reghin în 1961 și s-a stabilit în comuna Iernut, unde a fost angajat la Gostat. După această data, nu a mai avut neazuri cu Securitatea până în 1982.

Era la câteva săptămâni după moartea preotului Ioan Miclea din Blaj. Se întorcea de la Blaj împreună cu I.P.S. Alexandru Todea, care primise de la doamna Dorina Miclea mai multe cărți și manuscrise ale defunctului. Securitatea a aflat. La intrarea în Tg. Mureș au fost opriți. Un milițian a intrat la volanul mașinii în care se aflau și i-a condus la sediul Securității din Tîrgu Mureș. Au fost confiscate toate manuscrisele și, după câteva ore, au fost puși în libertate.

Părintele **George Roșianu**, fiind urmărit de Securitate, s-a ascuns într-o pivniță, undeva la periferia orașului Oradea. Credincioșii din oraș îl ajutau cu haine, mâncare și medicamente. Îmbolnăvindându-se, a murit în decembrie 1949.

Preotul **Ion Rotaru** era deținut la Cavnic în 1953.

Preotul **Aurel Rusu** a fost închis la Sighet.

Preotul **Octavian Rusu** a refuzat în 1948 să treacă la Ortodoxie, fapt pentru care - potrivit mărturiilor doamnei Filimon Maria din Bicaz-Chei, județul Neamț - a fost evacuat din locuință și obligat să părăsească parohia. În comuna Dămuc, județul Neamț, relatează aceeași doamnă, trecerea credincioșilor greco-catolici la Biserica Ortodoxă s-a făcut "din oficiu", pentru că nici un credincios nu a semnat trecerea la Ortodoxie, în ciuda presiunilor făcute de primarul comunist Gheorghe Pântea Moglan. Cântărețul bisericii greco-catolice, domnul Gheorghe Crețu, a fost arestat de Securitate, dar nu a semnat trecerea la ortodocși.

În 25 august 1990, părintele greco-catolic Octavian Rusu a revenit în parohie și, reîntâlnindu-se cu cantorul Gheorghe Crețu și cu ceilalți credincioși, au oficiat Sfânta Liturghie în curtea unui credincios.

Despre suferințele prin care a trecut părintele Vasile Rusu - fost protopop în comuna Mociu, județul Cluj - pentru că nu și-a părăsit credința, mărturisește fiica dânsului, doamna Elvira Parau:

« În urma refuzului de a trece în sânul Bisericii Ortodoxe, a fost supus mai întâi la diverse intimidări, apoi arestat, iar după eliberare nu a primit ani la rând pensia la care ar fi avut dreptul.

Ca mijloc de intimidare, a fost supus la început unei percheziții, de către organele de Securitate, în miez de noapte. Apoi, în anul 1949, am fost scoși din casa parohială. Astfel, părinții mei împreună cu una din surori, care era foarte bolnavă, s-au mutat în casa cumnatului meu. Tatăl meu a trebuit apoi să predea biserica și n-a mai putut face Liturghii decât acasă, în clandestinitate.

În ianuarie 1953, în miez de noapte, a avut loc din nou o percheziție făcută de Securitate, în urma căreia a fost arestat. Procesul tatei a avut loc la Tribunalul Militar din Brașov, fără ca cei din familie să știe. A fost condamnat la trei ani de închisoare corecțională pentru "uneltire contra ordinii sociale". A fost învinuit de a fi făcut parte dintr-o organizație contrarevoluționară greco-catolică, care urmărea în chip violent răsturnarea ordinii sociale existente atunci.

În urma recursului, a fost schimbată calificarea de "uneltire contra ordinii sociale" cu delictul de "instigare publică", condamnarea rămânând aceeași. Apoi tatăl meu a făcut închisoarea la Târgu Mureș, unde am reușit să-l vedem și să-i ducem de vreo trei ori mâncare și ceva medicamente. A fost eliberat în urma unei amnistii în noiembrie 1954. Abia în 1956 a primit dreptul la pensie, dar i-a fost retras în 1959. Din 1964 a primit din nou pensie până în 1970, când a decedat la Cluj, unde a locuit ultimii ani. »

Anexăm un fragment din copia sentinței Tribunalului Militar a Orașului Stalin (Brașov). Dos. nr. 98/1953.

TRIBUNALUL MILITAR TERIT. OR. STALIN - SENTINȚA nr. 140/ 22.04.1953/ HOTĂRĂȘTE:

Condamnă pe inculpatul Rușu Vasile născut în anul 1887, luna aprilie ziua 7 în com. Dezmir - Cluj, raion și reg. Cluj, fiul lui Dănilă și Maria de profesie preot pensionar, domiciliat în com. Mociu, raion Sărmaș, reg. Cluj la 3 (trei) ani închisoare corecțională pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale p. p de artic. 209, pct. 2, Ut. a, b, c, CP. comb. cu D/856/138, art 4 pet. 1 cod pr. pen. și art. 292P.6M. (...)

Îl obligă să plătească statului 50 (cincizeci) lei cheltuieli de judecată conf. art. 304 C.J.M.

Se compută în întregime detențiunea preventivă de la 5 februarie 1953 conf. art. 463 C.J.M. Cu drept de recurs în termen de 10 zile de la comunicare. Dată și citită în ședința publică astăzi 22 aprilie 1953.

ss Președinte, Lt. de Just. Tarea Ștefan. ss Secretar Huliera Dumitru.

Hotărârea 140 a rămas definitivă prin Decizia nr. 976/14/10.1953 a T.M. prin care s-a admis recursul declarat de condamnat, schimbă calificarea din delictul de uneltire contra ordinii sociale pp. de art. 327 al I.C.P. și-l condamnă la 3 (trei) ani închisoare corecțională și 200(două sute) lei amendă corecțională și-l obligă la 50 (cincizeci) lei cheltuieli de judecată. Respinge celelalte motive de casare. Infrațiunea amnistiată conf. art. 6 și 7 din D.421/1955.

Părintele **Aurelian Sabău** din Baia Mare, a fost arestat după 1956. A trecut pe la Gherla.

Părintele dr. **Coriolan Sabău**, personalitate marcantă a Bisericii Române Unite, a activat ca director al orfelinatului din Turda, de unde a fost arestat în 1949. După ce a ieșit din temnițele comuniste, a trăit retras în satul natal Lupșa, județul Alba, unde slujea clandestin. A murit la sfârșitul anilor '70.

Preotul Ioan **Sabău** (†) din Baia Mare, a murit într-o celulă din închisoarea de la Sighet, din cauza lipsei asistenței medicale și a regimului istovitor al închisorii. Redăm în continuare textul sentinței nr. 288 a Tribunalului Militar Cluj (Dosar nr. 269/1959):

Astăzi 9 iulie 1959, Tribunalul Militar Cluj s-a întrunit în ședință publică în ziua de 8 iulie 1959, în scop de a judeca pe:6. SABAU IOAN, născut la 25 martie 1927, în com. Ariniș, raion Cehu Silvaniei, reg. Baia Mare, fiul lui Gheorghe și Luiza, domiciliat în Cluj, str. Gheorghe Lazăr nr. 23, de profesie electrician, în trecut fost călugăr (...); după ce în cursul lunii martie 1951, se eliberează din închisoare, unde executase o pedeapsă de 1 an închisoare corecțională, condamnat fiind pentru activitatea de instigare ce o desfășurase, începând din nou să-și desfășoare activitatea contrarevoluționară.

Începând din cursul anului 1951, pînă în anul 1955, participă în mod zilnic la slujbele clandestine greco-catolice, oficiate de către fostul preot greco-catolic Chindriș Vasile, ajutînd uneori la oficierea lor în calitate de cantor.

În noaptea de 24 spre 25 decembrie 1955, inculpatul împreună cu un grup de preoți greco-catolici nereveniți, colindau multe cântece pe la diferiți cetățeni, dintre care una cu conținut legionar, scrisă de legionarul Radu Demetrescu Gyr.

Începând din anul 1955, inculpatul împreună cu alți foști călugări bazilitani, încep să studieze teologia sub conducerea foștilor preoți greco-catolici în clandestinitate.

În acest sens, inculpatul studiază tratatele de « Dogmatică » și « Poruncile », iar în toamna anului 1955, se supune unui examen în fața lui Prunduș Augustin și Mănu Leon.

În cursul lunii mai 1956, inculpatul, împreună cu ceilalți cursanți clandestini ai teologiei greco-catolice, se deplasează la mănăstirea Curtea de Argeș, unde ia legătura și discută în acest sens cu fostul episcop greco-catolic Iuliu Hossu.

(...)

Inculpatul, în cursul anului 1958, se declară de acord cu conținutul celor două scrisori pe care le redactase Prunduș Augustin, îndemnîndu-l pe acesta să le expedieze celui căruia îi erau destinate.

TRIBUNALUL, ÎN NUMELE POPORULUI, HOTĂRĂȘTE: Cu Unanimitate de voturi, făcînd aplicațiunea art. 209, pct. 2, lit. a CP,

condamnă pe inculpatul SABAU IOAN la 5 (cinci) ani închisoare corecțională și 4 (patru) ani interdicție corecțională, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale. Interdicția corecțională constă în suspendarea conform art. 59 CP. a exercițiului drepturilor prev. de art. 58. pct. 3 - 5 CP. În baza art. 25, pct. 6 CP. se dispune confiscarea totală a averii personale a inculpatului.

În baza art. 304 al. 1 C.J.M. obligă pe Sabău Ioan la 200 (două sute) lei cheltuieli de judecată.

Părintele **Iustin Sabău**, bazilitan, a suferit ani grei de închisoare pentru apărarea credinței catolice în sânul poporului român. Eliberat, a devenit muncitor electrician; activ în pastorația clandestină, era un adevărat părinte al bolnavilor, muribunzilor și nevoiașilor. A oficiat sute de Sfinte Liturghii în clandestinitate, însoțit de un număr considerabil de credincioși. Astăzi, grav bolnav, trăiește în Cluj.

Părintele **Mihai Sabău** s-a născut în satul Oari, comuna Vetiș, județul Satu Mare și a făcut studiile primare la Școala confesională greco-catolică, după care a urmat liceul "Mihai Eminescu" din Satu Mare și Academia Teologică din Blaj, absolvind-o în 1932, an în care s-a căsătorit cu Eliza Ulmeanu -educatoare în Ulmeni, județul Sălaj - și a fost hirotonit preot pentru parohia Oari. După 14 ani este mutat la cerere în parohia Satu Mare IV, unde construiește o biserică. A avut 11 copii.

În ciuda tuturor presiunilor exercitate asupra sa și a preotesei, a refuzat să treacă la Ortodoxie. După ce Biserica Greco-Catolică a fost interzisă, a continuat să officieze clandestin, zilnic Sfânta Liturghie, în casa sa. Pentru a-și întreține familia, a lucrat ca simplu muncitor, la lopată, ori ca și căruțaș, în cadrul Cooperativei "1 Mai".

Arestat pentru activitatea sa în slujba Bisericii Unite cu Roma, a fost condamnat și trimis la Canal, unde a rămas timp de șase ani. În această perioadă, soția sa a fost dată afară din învățământ; copiii au fost împiedicați să urmeze studiile secundare.

După 1964, când a fost eliberat, părintele Mihai Sabău și-a reluat activitatea pastorală clandestină, pe care a continuat-o public după 1989. A fost înălțat la treapta de canonic onorar al Episcopiei Române Unite a Maramureșului. Moare în 1993 la Satu Mare.

Preotul **Vasile Sabău** (†), protopop din Baia Mare, fără un picior, diabetic, a murit la Satu Mare la Securitate.

